

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2025-06- Nr.

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija (toliau – Ministerija) teikia Lietuvos Respublikos slaugos praktikos ir akušerijos praktikos įstatymo Nr. IX-413 pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas) ir Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo Nr. I-552 2 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Sveikatos sistemos įstatymo projektas).

Įstatymų projektų tikslas – padidinti slaugos paslaugų prieinamumą, užtikrinti saugias ir kokybiškas slaugos paslaugas, reikiamą slaugytojų ir akušerių kompetencijų lygį.

Įstatymų projektų uždaviniai:

1) numatyti slaugytojų padėjėjų dalyvavimo teikiant slaugos paslaugas sąlygas ir jų kvalifikacijos reikalavimus;

2) numatyti aiškius licencijų išdavimo, galiojimo stabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo ir licencijų galiojimo panaikinimo pagrindus bei patobulinti licencijuojamos veiklos priežiūros reguliavimą;

3) detalizuoti įstatymo nuostatas, reglamentuojančias profesinės kompetencijos vertinimo komisijos sudarymą ir veiklą.

Įstatymų projektais sprendžiamos problemos. Higienos instituto duomenimis, Lietuvos sveikatos sistemoje 2023 m. dirbo 21 503 slaugytojai ir 6 412 slaugytojų padėjėjų. Vyriausybės strateginės analizės centro (toliau – STRATA) atnaujinto Sveikatos priežiūros specialistų poreikio prognozavimo modelio rezultatai rodo, kad 2032 m. prognozuojamas slaugytojų padėjėjų trūkumas gali būti 2 355. Trūkstant slaugytojų sutrinka tiek ambulatorinių, tiek stacionarinių asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimas, pacientams ilgėja šių paslaugų laukimo laikas, slaugos specialistams neadekvačiai didėja darbo krūvis, dėl to jie vis dažniau patiria perdegimą, mažėja slaugytojų ir slaugytojų padėjėjų darbo vietų patrauklumas.

Kaip viena iš pagrindinių prielaidų slaugytojus ir slaugytojų padėjėjus įgalinti atlikti didesnės apimties užduotis ir užtikrinti optimalų žmoniškųjų išteklių naudojimą pirminės sveikatos priežiūros sistemoje yra funkcijų perskirstymas šeimos gydytojo komandoje, kai tam tikras gydytojo užduotis patikima atlikti slaugytojui, o slaugytojo funkcijas – slaugytojo padėjėjui.

Atsižvelgiant į tai, kas paminėta, planuojama koreguoti ir papildyti slaugytojų padėjėjų rengimo programos turinį ir slaugytojų padėjėjams suteikti daugiau kompetencijų, praplėsti jų veiklos ribas siekiant slaugytojų padėjėjus labiau įtraukti į klinikinį darbą, jiems perduodant mažiau sudėtingas slaugytojų funkcijas, todėl turi būti įtvirtinta, kad slaugos paslaugas teikia slaugytojai, o jas teikiant dalyvauja slaugytojų padėjėjai, turi būti nustatyti slaugytojų padėjėjų kvalifikacijos reikalavimai bei suteikti įgaliojimai sveikatos apsaugos ministrai nustatyti slaugytojų padėjėjų kvalifikacijos įgijimo ir tobulinimo tvarką bei kompetenciją teikiant slaugos paslaugas, o slaugytojams turi būti suteikta teisė koordinuoti slaugytojų padėjėjų veiklą.

Įstatymo projektas taip pat parengtas siekiant patobulinti slaugos praktikos ir akušerijos praktikos licencijavimo, kompetencijos vertinimo ir licencijuojamos veiklos priežiūros nuostatas atsižvelgiant į pastebėtus slaugos praktikos ir akušerijos praktikos licencijų (toliau – licencija)

išdavimo, galiojimo sustabdymo, panaikinimo, galiojimo sustabdymo panaikinimo pagrindų, vertimosi laikinai ir kartais atitinkama praktika trūkumus, neišsamų specialiosios praktikos slaugytojo praktikos, jo teisių ir pareigų bei užsienyje įgytos bendrosios praktikos slaugytojo, išplėstinės praktikos slaugytojo ir akušerio profesinės kvalifikacijos pripažinimo reguliavimą, taip pat tai, kad asmenų, kurie gali kreiptis dėl licencijos galiojimo sustabdymo arba jos galiojimo panaikinimo ratas neužtikrina slaugos praktikos ir akušerijos praktikos saugumo, nėra specialiosios praktikos slaugytojo apibrėžties bei nėra įtvirtinta Profesinės kompetencijos vertinimo komisijos, kurios sprendimų pagrindu yra naikinamas slaugos praktikos ir akušerijos praktikos licencijos galiojimas, sudarymo tvarka ir veikla ir kt.

Įstatymų projektais siūlomos priemonės.

Sveikatos sistemos įstatymo projektu Sveikatos sistemos įstatymas papildomas sąvoka „slaugytojo padėjėjas“, numatomi slaugytojo padėjėjo kvalifikacijos reikalavimai, numatoma, kad slaugos paslaugas teikia slaugytojai kartu su slaugytojų padėjėjais, suteikiami įgaliojimai sveikatos apsaugos ministrui nustatyti slaugytojų padėjėjų kvalifikacijos tobulinimo tvarką bei kompetenciją teikiant slaugos paslaugas. Slaugos ir akušerijos įstatymo projektu slaugytojams suteikiama teisė koordinuoti kitos sveikatinimo veiklos specialistų (tarp jų slaugytojų padėjėjų) veiklą.

Įstatymo projektu siūlomos nuostatos:

1) tikslinami licencijų išdavimo pagrindai:

a) atsisakoma pagrindo – kai bendrosios praktikos slaugytojas ar akušeris neserga trukdančiomis verstis bendrąja slaugos praktika ar akušerijos praktika ligomis, kurių sąrašą tvirtina sveikatos apsaugos ministras.

b) atsisakoma reikalavimo slaugytojui ar akušeriui būti Lietuvos Respublikos piliečiu arba turėti teisę gyventi Lietuvos Respublikoje ir paliekamas reikalavimas tik turėti teisę dirbti Lietuvos Respublikoje;

c) papildoma trimis pagrindais – bendrosios praktikos slaugytojui ar akušeriui įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu nėra atimta teisė verstis atitinkamai bendrąja slaugos praktika ar akušerijos praktika; teismas nėra pripažinęs bendrosios praktikos slaugytojo ar akušerio neveiksniu asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo srityje arba ribotai veiksniumi asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo srityje; užsienio valstybėje įgyta bendrosios praktikos slaugytojo ar akušerio profesinė kvalifikacija yra pripažinta Lietuvos Respublikoje;

d) nurodoma profesinės kvalifikacijos tobulinimo norint gauti licenciją, taip pat ją turint, jeigu po profesinės kvalifikacijos įgijimo praėjo daugiau kaip dveji metai, apimtis (valandų skaičius);

2) vietoj pagrindo – kai paaiškėja, kad licencijai gauti bendrosios praktikos slaugytojas ar akušeris pateikė suklaidotus dokumentus, nuslėpė arba pateikė tikrovės neatitinkančius duomenis, nurodomas pagrindas – kai paaiškėja, kad licencijai gauti buvo pateikti tikrovės neatitinkantys duomenys ir dokumentai;

3) numatoma, kad bendrosios praktikos slaugytojas ar akušeris, kuriam buvo atsisakyta išduoti licenciją, dėl naujos licencijos pagal tą pačią profesinę kvalifikaciją išdavimo gali kreiptis nedelsdamas;

4) tikslinami licencijų galiojimo stabdymo ir panaikinimo pagrindai ir susijusios nuostatos:

a) nustatoma, kad jie taikomi ir išplėstinės praktikos slaugytojui;

b) atsisakoma licencijos galiojimo sustabdymo pagrindo, kai slaugytojas ar akušeris suserga viena iš trukdančių verstis bendrąja slaugos praktika ar akušerijos praktika ligų, kurių sąrašą tvirtina sveikatos apsaugos ministras;

c) nustatomi licencijų galiojimo sustabdymo terminai, priklausomai nuo jų sustabdymo pagrindų;

d) atsisakoma pagrindo – kai licencijos turėtojas šiurkščiai pažeidžia paciento teises (šiurkščiai elgiasi ir žemina paciento orumą; seksualiai priekabiauja prie paciento; būdamas neblaivus ar apsvaigęs nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų teikia pacientui asmens sveikatos priežiūros paslaugas), nes tai nėra susiję su slaugytojo ar akušerio profesine kompetencija;

e) papildoma dviem pagrindais – kai teismas pripažino slaugytoją ar akušerį neveiksniu ar ribotai veiksniumi asmens sveikatos priežiūros srityje bei kai slaugytojas ar akušeris verčiasi praktika, kai sustabdytas jo licencijos galiojimas;

f) siūloma sutrumpinti sprendimo panaikinti licencijos galiojimo sustabdymą priėmimo terminą nuo 20 darbo dienų (kaip numatyta galiojančiame Įstatyme) iki 10 darbo dienų;

5) numatoma, kad kai bendrosios praktikos slaugytojas, išplėstinės praktikos slaugytojas, specialiosios praktikos slaugytojas ar akušeris, laikinai ir kartais besiverčiantis atitinkama praktika, nevykdo įstatyme nurodytų pareigų ir (ar) licencijavimo institucija sužino faktą, kad bendrosios praktikos slaugytojas, išplėstinės praktikos slaugytojas, specialiosios praktikos slaugytojas ar akušeris laikinai ir kartais verčiasi atitinkama praktika nesilaikydamas Reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatyme nustatytos tvarkos, jis netenka teisės laikinai ir kartais verstis atitinkama praktika Lietuvos Respublikoje ir apie tai pranešama slaugytojo ar akušerio, laikinai ir kartais besiverčiančio atitinkama praktika, kilmės valstybės narės arba tos valstybės narės, iš kurios jis yra atvykęs, atsakingai institucijai;

6) asmenų, kurie, turėdami duomenų apie licencijos galiojimo sustabdymo ar panaikinimo pagrindų buvimą, gali kreiptis dėl licencijos galiojimo sustabdymo arba jos galiojimo panaikinimo į licencijas išduodančią instituciją, ratas papildomas kitomis valstybės ir savivaldybių institucijomis, kurių veikla yra susijusi su asmens sveikatos priežiūra, asmens sveikatos priežiūros įstaigų dalininkais (savininkais) ir (ar) dalininko (savininko) teisės ir pareigas įgyvendinančiomis institucijomis, asmens sveikatos priežiūros specialistų profesinės organizacijomis, pacientų teisės ginančios organizacijomis ir teismais;

7) įstatymo nuostatos papildomos specialiosios praktikos slaugytojo sąvokos apibrėžtimi, jo teisėmis ir pareigomis ir kitomis nuostatomis;

8) nustatoma, kad slaugytojas ir akušeris verčiasi slaugos praktika ir akušerijos praktika Lietuvos Respublikoje tik asmens sveikatos priežiūros įstaigoje, turinčioje asmens sveikatos priežiūros veiklos licenciją teikti bendrosios praktikos slaugos, išplėstinės praktikos slaugos, specialiosios praktikos slaugos ar akušerijos paslaugas ir (ar) kitas asmens sveikatos priežiūros paslaugas, kurias pagal teisės aktų, reguliuojančių asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą, reikalavimus kartu su kitais asmens sveikatos priežiūros specialistais turi teikti ir slaugytojas ar akušeris;

9) nustatoma, kad užsienyje įgytos bendrosios praktikos slaugytojo, išplėstinės praktikos slaugytojo ir akušerio profesinės kvalifikacijos pripažinimą vykdo sveikatos apsaugos ministro įgaliota institucija ir kad ji pripažįstama Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių profesinių kvalifikacijų pripažinimą, nustatyta tvarka;

10) vietoj licencijas išduodančios institucijos – Valstybinės akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos – pavadinimo nurodoma, kad licencijas išduoda ir kitus veiksmus su jomis atlieka sveikatos apsaugos ministro įgaliota institucija;

11) atsisakoma nuostatos, kad už licencijos išdavimą imama nustatyto dydžio valstybės rinkliava;

12) įstatymas papildomas nuostata apie licencijų duomenų viešinimą Licencijų informacinėje sistemoje;

14) tikslinamos nuostatos, reglamentuojančios Profesinės kompetencijos vertinimo komisijos sudarymą ir veiklą, įtvirtinant Profesinės kompetencijos vertinimo komisijos sudarymo mechanizmą ir priimamų sprendimų rūšis (taip, kaip yra nustatyta Odontologijos praktikos ir burnos priežiūros praktikos įstatyme ir Asmens sveikatos priežiūros praktikos įstatyme).

Įstatymo projekto baigiamosiose nuostatose numatomos pereinamosios nuostatos dėl licencijų išdavimo, licencijų galiojimo sustabdymo, panaikinimo, licencijų galiojimo sustabdymo panaikinimo, profesinės kompetencijos vertinimo komisijos pradėtų procedūrų užbaigimo po įstatymo įsigaliojimo.

Lietuvos Respublikos slaugos praktikos ir akušerijos praktikos įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 3 ir 9 punktuose numatyti licencijos galiojimo sustabdymo pagrindai ir 8 straipsnio 1 dalies 5 punkte nurodytas licencijos galiojimo panaikinimo pagrindas Įstatymo projektu siūlomi panaikinti, taigi jų nelikus Įstatymo projekto pereinamosios nuostatose siūloma numatyti, jog minėtais pagrindais pradėtos licencijų galiojimo sustabdymo ir panaikinimo procedūros nutraukiamos.

Numatoma nauda. Priėmus įstatymus licencijuojamos veiklos ir jos priežiūros sąlygos bus pagrįstesnės, aiškesnės, tai užtikrins licencijuojamos veiklos – slaugos praktikos ir akušerijos praktikos

– kokybę ir saugumą. Daugiau teisių suteikus slaugytojo padėjėjui, bus užtikrintas geresnis slaugos paslaugų prieinamumas, išlaikant jo teikiamų paslaugų kokybę ir saugą.

Įstatymų projektų įgyvendinimas.

Įstatymų projektams įgyvendinti reikės parengti šiuos lydimuosius teisės aktus:

1. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. gruodžio 30 d. įsakymo Nr. V-1088 „Dėl Slaugos praktikos licencijavimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo projektą;
2. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. gruodžio 30 d. įsakymo Nr. V-1089 „Dėl Akušerijos praktikos licencijavimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo projektą;
3. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. balandžio 26 d. įsakymo Nr. 220 „Dėl Slaugytojo padėjėjo kvalifikacinių reikalavimų aprašo patvirtinimo“ pakeitimo projektą.

Įstatymų įgyvendinimo kaštai. Įstatymui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

Rodikliai, pagal kuriuos bus stebimas įstatymų įgyvendinimas.

Nenustatomi.

Įstatymo projekto nuostatos susijusios su Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2024 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. XV-54 „Dėl Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 264 punkto nuostata „Įgyvendinsime Lietuvos ir užsienio slaugytojų, kito trūkstamo sveikatos sistemos personalo pritraukimo, išmaniųjų vidurinės grandies specialistų rengimo bei medicinos specialistų atliekamų funkcijų perskirstymo priemones. Keisime teisės aktus ir sudarysime sąlygas slaugytojų padėjėjus bei kitą sudėtingo mokymo nereikalaujantį medicinos personalą apmokyti darbo vietoje“.

Įstatymų projektai skelbiami Teisės aktų informacinėje sistemoje, buvo teikti derinti Valstybinei akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybai prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Valstybinei ligonių kasai prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Lietuvos slaugos specialistų organizacijai, Lietuvos išplėstinės slaugos praktikos asociacijai, Lietuvos gydytojų vadovų sąjungai, Anestezijos ir intensyviosios terapijos slaugytojų draugijai, Lietuvos sveikatos mokslų universitetui, Vilniaus universiteto Medicinos fakultetui, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai.

Atsižvelgiant į gautas pastabas atsisakyta slaugytojo padėjėjo licencijavimo kaip sukeliančio administracinę naštą, tačiau parengtas Sveikatos sistemos įstatymo projektas, kuriuo siūloma numatyti slaugytojų padėjėjų dalyvavimą teikiant slaugos paslaugas ir numatyti jų kvalifikacijos reikalavimus ir pavesti slaugytojų padėjėjų kvalifikacijos tobulinimo tvarką bei kompetenciją teikiant slaugos paslaugas nustatyti sveikatos apsaugos ministrui.

Projektai svarstyti 2025 m. birželio 17 d. tarpinstituciniame pasitarime. Po jo patikslintas projektas buvo pateiktas derinti darbo tvarka Valstybinei akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybai prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai. Į pateiktas pastabas atsižvelgta.

Projektų iniciatorius ir teikėjas – Ministerija (viceministrė Laimutė Vaidelienė, el. p. laimute.vaideliene@sam.lt). Įstatymo projekto tiesioginis rengėjas – Ministerijos Asmens sveikatos departamento Slaugos ir ilgalaikės priežiūros skyriaus patarėjas Artūras Šimkus (tel. +370 5 205 3625, el. p. arturas.simkus@sam.lt), Teisės skyriaus vyresnioji patarėja Aušrinė Storpirstienė (tel. +370 5 219 3319, el. p. ausrine.storpirstiene@sam.lt).

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo Nr. I-552 2 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas, 2 lapai.
2. Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo Nr. I-552 2 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 2 lapai.
3. Lietuvos Respublikos slaugos praktikos ir akušerijos praktikos įstatymo Nr. IX-413 pakeitimo įstatymo projektas, 18 lapų.
4. Įstatymų projektų aiškinamasis raštas, 9 lapai.

5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos slaugos praktikos ir akušerijos praktikos įstatymo Nr. IX-413 pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo Nr. I-552 2 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektas, 1 lapas.

6. Įstatymų projektų antikorupcinio vertinimo pažyma, 5 lapai.

Sveikatos apsaugos ministrė

Marija Jakubauskienė

A. Šimkus, tel. +370 5 219 3625, el. p. arturas.simkus@sam.lt

A. Storpirstienė, tel. +370 5 219 3319, el. p. ausrine.storpirstiene@sam.lt